

Hyvät kuulijat,

Maassamme on juuri käyty eduskuntavaalit, jossa suurimmaksi puolueeksi nousi Suomen sosiaalidemokraattinen puolue. Puolueen puheenjohtaja Antti Rinne on nimitetty hallitustunnustelijaksi. Ensimmäistä kertaa 20 vuoteen on siten mahdollista, että Suomeen saadaan sosiaalidemokraattien vetämä hallituspohja ja sosiaalidemokraattinen pääministeri.

Odotukset uutta hallitusta ja sen linjaa kohtaa ovat luonnollisesti korkealla. Kylmä on ollut se Sipilän hallituksen tuuli, joka on Suomen yli puhaltanut. Perusturvan, työttömyysturvan, opintotuen ja eläkkeiden leikkaukset ovat kohdistuneet käytännössä jokaiseen perheeseen. Jokaisen naapuriin ja sukulaiseen.

Uudella hallituksella on oltava viisautta katsoa pidemmälle tulevaisuuteen. Sen on luotava uudelleen se hyvinvoinnin tila, jonka olemme yhdessä ajan saatossa luoneet. Hyvinvointiyhteiskunta on kuin ihmisten välinen luottamus: sen rakentaminen kestää kauan, mutta hajottaminen vie vain hetken.

Ay-liikkeen näkökulmasta keskeistä on sopimussyhteiskunnan vahvistaminen. Työntekijöiden ja työnantajien on aidosti oltava vaikuttamassa työelämän sääntelyyn. Kolmikantaisen järjestelmän hyödyt on otettava täysimääräiseen käyttöön vakaan ja tuottavan talouskasvun turvaamiseksi. Osapuolten ja valtion välisellä kolmikantatyöllä on Suomessa pitkät perinteet. Sillä on saavutettu koko kansakuntaa hyödyttäviä ratkaisuja. Tuota perinnettä ei kannata heittää kovin kevyin perustein romukoppaan.

Kolmikantainen sopiminen ei tarkoita sitä, että hallitus ilmoittaa aluksi loppuratkaisun ja kehottaa osapuolia neuvottelemaan. Mutta sopiminen ei myöskään tarkoita yhden osapuolen loputonta veto-oikeutta. Yhteisiä ratkaisuja on etsittävä sitoutuneesti ja ymmärtäen, että viime kädessä hallituksella on valta säätää niin kuin se parhaaksi katsoo. Viisautta on pyrkiä yhteisesti hyväksyttäviin tuloksiin.

Vaikka saavutimme eduskuntavaaleissa kohtuullista menestystä, on meidän aktivoitettava nopeasti uudelleen. Neljän viikon päästä eurooppalaiset kansat äänestävät omat edustajansa Brysseliin, EU-parlamenttiin. EU:n tasolta tulee yhä enemmän direktiivitasoista sääntelyä, joka vaikuttaa myös suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Sillä on siten valtavasti merkitystä, keitä me edustajiksemme valitsemme.

Asetuin itse ehdolle, koska katson, että säällisten työehtojen, työsuojelun ja kunnollisten työolojen tulee kuulua kaikille kotimaasta riippumatta. Työntekijöiden ja työnantajien järjestäytymiseen ja neuvotteluihin perustuva tasapainoinen työelämän kehittäminen on keskeinen tekijä siinä, että Eurooppa on globaalisti verraten hyvinvoiva ja tasa-arvoinen maanosa. Tästä valtista tulee pitää kiinni. Lisäksi entistä johdonmukaisemmin tulee panostaa siihen, että työmarkkinajärjestöjen vuoropuhelulle luodaan hyvät edellytykset niin EU-tasolla kuin jäsenmaissa.

Uuden hallituksen on otettava aktiivinen ote sosiaalisesti vastuullisen Euroopan kehittämisessä ja nostettava asia vahvasti heinäkuussa alkavan Suomen EU-puheenjohtajuuskauden asialistalle. Olennainen lähtökohta on olemassa olevien työmarkkinasopimusten ja sopimuskäytäntöjen

kunnioitus. Suomen puheenjohtajakaudelle nämä ovat luontevia tavoitteita, joissa vahvan talouden ja järjestäytyneiden työmarkkinoiden Pohjoismaat tunnetaan kannustavana esimerkkinä.

Suomelle tärkein kansainvälinen areena työntekijöiden oikeuksien toteuttamiselle on Euroopan Unioni.

Jo tässä kuussa meidän kaikkien on käytettävä ääntämme EU-vaaleissa, joissa ratkaistaan maanosamme kehityssuunta seuraavaksi viideksi vuodeksi. Samaan suuntaan katsova ja arvopohjaltaan eheä unioni pystyy parhaiten edistämään humaaneja arvoja maailmanpolitiikassa, turvaamaan reilut ja taloudellista hyötyä tuottavat sisämarkkinat sekä vahvistamaan asemaamme globaalissa kilpailussa. Repivästä ja itsekkästä politiikasta on päästävä yhteistyön ja luottamuksen aikaan myös Euroopan unionissa.

Hyvät toverit,

Eurooppalaiset maat ovat Suomelle elintärkeitä myös ulkomaankaupan näkökulmasta. EU:n alueelle suuntautuu noin kolmannes kaikesta Suomen viennistä. Metsäteollisuuden osalta osuus on jopa hiukan korkeampi. Metsäteollisuus on vahva elinkeino erityisesti täällä Etelä-Karjalassa, josta saamme kaikki olla ylpeitä. Suomalainen teollisuus kehittyy jatkuvasti ja sitä on kehitettävä aktiivisella otteella kohti maailman kärkeä. Siihen tarvitaan sekä investointeja että osaamista. Olenkin ilolla seurannut niitä päätöksiä, joilla metsäteollisuus on päättänyt investoida Suomeen, suomalaiseen teollisuuteen. Nämä päätökset tuovat työtä ja hyvinvointia laajalti koko maahan.

Viimeisimpien taantumien aikana palvelualat kannattelivat Suomen työllisyyttä. Palveluiden merkitys kasvaa yhteiskunnan suurissa muutoksissa ja kiihtyvä kaupungistuminen tuottaa lisää kysyntää erilaisille palveluille. Esimerkiksi kasvava matkailu tuottaa Suomeen merkittäviä vientituloja ja tarjoaa mahdollisuuksia erittäin korkean jalostusarvon toimintaan. Menestyvä vienti tarvitseekin rinnalleen menestyvät palvelut. Niihin on kiinnitettävä koko yhteiskunnan tasolla strategista huomiota.

Hyvinvointipalvelumme on mahdollista säilyttää vain, jos huolehdimme niiden rahoituksesta kestäväällä tavalla. Sosiaaliturvan, terveydenhuollon, koulutuksen, turvallisuuden tai liikenneväylien rahoitukseen ei ole taikatemppuja. Vain innovatiivinen ja elinvoimainen talous voi synnyttää kasvua ja työtä, jotka luovat yksilöllistä ja yhteistä hyvinvointia.

Kovin usein unohdetaan, että kilpailukykyinen talous syntyy vain järkevillä investoinneilla. Emme voi odottaa huippusaavutuksia, jos emme ole valmiita maksamaan kunnan palkkoja ja takaamaan säällisiä työehtoja. Alipalkkaus ja jatkuvien joustojen vaatiminen työntekijöiltä edustavat kilpajuoksua pohjalle. Se kilpailu on helppo voittaa, mutta paluuta sosiaalisesti vastuulliseen hyvinvointiyhteiskuntaan ei pohjalta enää ole.

Suomen kilpailukykyyn on perustuttava osaamiseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Siksi innovaatorahoituksemme taso on nostettava neljään prosenttiin BKT:sta. Korkean elintason, huipputeknologian ja puhtaan ympäristön maana meillä on kaikki mahdollisuudet pitää paikkamme kansainvälisten kilpailukykyvertailujen kärjessä.

Kasvun lisäksi hyvinvointivaltio rakentuu tulosten oikeudenmukaiselle jakamiselle verotuksen avulla. Väestön ikärakenne lisää paineita julkiselle taloudelle, kun paljon julkisia palveluita

tarvitsevien ikääntyneiden määrä kasvaa samalla kun työssäkäyvät ikäluokat supistuvat. Tätä julkisen talouden kestävyysvajetta on yritetty paikata 2010-luvulla leikkauksilla kahden hallituksen toimesta. Molempina vaalikausina leikkaukset osuivat sosiaaliturvaan, koulutukseen, tutkimukseen ja moneen muuhun tärkeään kohteeseen. Leikkaukset ovat heikentäneet talouskasvun edellytyksiä ja kasvattaneet eriarvoisuutta. Juustohöylän ja menoleikkausten tie ei ole kestävä.

Hyvinvointivaltion rahoituksen turvaaminen ei voi perustua menoleikkauksiin. Verotuloja on lisättävä. Keskeisessä roolissa on työllisyyden kasvu, mutta realististen laskelmien mukaan se ei yksin riitä. Veroastetta on hilattava ylöspäin, mutta se on tehtävä vaarantamatta työllisyyttä ja talouskasvua. Samalla verotuksen rakennetta tulee uudistaa kohtaanto-ongelman ja työn vastaanottamisen helpottamiseksi.

Työn verotus on työllisyyden kannalta haitallisinta, joten sen kiristämistä on vältettävä. Sen sijaan verotuksen painopistettä on siirrettävä kohti pääomia ja varallisuutta. Tätä voidaan tehdä paljolti tilkitsemällä veropohjaan tehtyjä aukkoja.

Me kannatamme progressiivista verotusta, koska sillä pienennetään tuloeroja. Verotuksen tulee kohdistua oikeudenmukaisesti eri väestöryhmiin: meidän kaikkien on maksettava osuutemme hyvinvointivaltion rahoittamiseksi. Hyvä verojärjestelmä onkin tiivis ja laajapohjainen. Se tarkoittaa mahdollisimman vähän mahdollisuuksia veronkiertoon ja mahdollisimman paljon veronmaksajia, jotka kaikki osallistuvat yhteisten hyvinvointipalvelujemme rahoittamiseen.

Hyvät ystävät,

Lopuksi haluan nostaa esille sen tosiseikan, että Suomen pitkän aikavälin menestys perustuu kaikkia koskettavaan ja korkeaan osaamiseen. Meidän kaikkien panokseen. Yksittäiset huippuosaajat eivät riitä, vaan koko työvoiman osaamisesta on huolehdittava. Osaamisen perusta luodaan lapsuudessa ja nuoruudessa, mutta sitä on vahvistettava läpi työuran.

Laadukas varhaiskasvatus ja nykyistä pidempi oppivelvollisuus luovat pohjaa ammatillisen osaamisen kehittämiseksi. Nuoruusiässä liian moni syrjäytyy, koska ei jatka peruskoulun jälkeen jatko-opintoihin tai pääse suoraan kiinni työelämään. On vastuutonta jättää 16-vuotias nuori oman onnensa nojaan ilman mitään näkymää tulevaisuuteen. Siksi kannatan nuorten oppivelvollisuuden pidentämistä 18 vuoden täysi-ikäisyyteen asti. Oppivelvollisuuden pidentäminen tuo yhteiskunnalle velvollisuuden huolehtia siitä, ettei nuori jää tyhjän päälle. Muutoksen avulla viranomaiset ja koulutuksen järjestäjät – ammatillinen koulutus, lukio, peruskoulun kymppiluokka tai erilaiset työpajat – sitoutetaan etsimään ja tarjoamaan nuorille henkilökohtaisesti sopiva vaihtoehto suorittaa oppivelvollisuus loppuun. Tämä tarkoittaa sitä, että koulutuksen rahoitus on palautettava realistiselle tasolle, erityisesti ammatillisen koulutuksen osalta.

Samaan aikaan pitää nostaa osaamiskuopasta ne sadat tuhannet aikuiset, joilla koulutus jäi kesken nuorina. Aikuiskoulutuksen ei pidä suuntautua vain heille, joilla on vahva koulutustausta, vaan sen on vahvistettava myös heikosti koulutettujen valmiuksia suoriutua työelämässä. Tässä työssä on mahdollista päästä alkuun esimerkiksi SAK:n Perustaitotakuun avulla.

Työnantajat laiminlyövät liian usein työntekijöiden osaamisen kehittämisen. Henkilöstökoulutus kasaantuu harvoille ja valituille, vaikka kaikilla työntekijöillä on tarve ylläpitää ja kehittää osaamista. Henkilöstökoulutuksen määrä on pysynyt samana ja jopa vähentynyt viime vuosina, vaikka osaamistarpeet kasvavat. On kaksinaamaista työnantajien suunnalta valittaa osaajapulasta ja kohtaanto-ongelmasta, jos itse ei ole valmis edistämään työntekijöiden osaamista. Työnantajilla pitää olla velvollisuus kouluttaa työntekijöitä. Tätä vastuuta pitää kehittää tarvittaessa lainsäädännöllä.

Vaikka meillä on monia haasteita edessämme, on tänään kuitenkin työn juhlan aika. Haluan toivottaa kaikille teille oikein Hyvää/aurinkoista/valoisaa Vappua sekä tulevaa kesää. Kiitos ja muistakaa äänestää EU-vaaleissa 25.5.